

2012

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ЮНИ 2012

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Актуално състояние и обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Краткосрочната бизнес статистика отчете подобрене в сравнение с предходния месец. През май индексът на промишлената продукция премина на положителна територия, а оборотът в промишлеността ускори годишния си темп на растеж до 8.9%. Както оборотът на вътрешния пазар, така и промишлените продажби за износ допринесоха за благоприятното развитие. Индексът на строителната продукция също ускори своя темп на растеж, а бизнес климатът през юли се повиши спрямо предходния месец.

- Положителни бяха новините от публикуваното през юли наблюдение на потребителите. Общият показател „доверие на потребителите“ се повиши със 7.8 пр.п. спрямо нивото си през април, като оценката на икономическата ситуация в страната през последните 12 месеца и очакванията за следващите 12 месеца са по-благоприятни в сравнение с предишното проучване. Наблюдава се и намаление на пессимизма при оценката на финансовото състояние на домакинствата, като потребителите очакват известно подобрене в условията за спестяване. По-високи са и балансовите оценки за разходи за покупка на стоки за дълготрайна употреба и подобрения в дома.

Участниците в проучването отчитат нарастване на потребителските цени спрямо същия период на предходната година, но със сравнително нисък темп, докато инфлационните им очаквания остават непроменени за следващите 12 месеца. По отношение на безработицата, очакванията на респондентите се изместват към запазване или незначително намаление на показателя.

- Салдото по КФП остана на положителна територия за втори пореден месец, а регистрираният излишък в края на юни възлезе на 0.1% от БВП. Изпреварващият ръст на приходите през първото полугодие средно с 10%, както и умереното увеличение на разходите с 3.2%, до голяма степен допри-

несе за подобряване на бюджетната позиция в сравнение със същия период на предходната година.

- Регистрираната безработица продължи да намалява до 10.8% през юни. Броят на намерилите работа в частния сектор се запази висок, а с най-голям принос за това бяха туризмът, търговията, земеделието, строителството и някои отрасли на преработващата промишленост. Инфлацията отчете най-големия си месечен спад за последните шест години, като се понижи с 0.5% спрямо май. Така ХИПЦ се забави до 1.6% на годишна база, а натрупаната инфлация за първите шест месеца се сви до едва 0.7%.
- Дефицитът по текущата сметка нарасна до 1.7% за периода януари-май, поради по-високия отрицателен баланс при търговията със стоки и все още увеличаващата се разлика между растежите на вноса и износа. В същото време, балансът по статията услуги отчете подобрене от 24.9% на годишна база. Балансът по финансовата сметка бе положителен и така натрупаният за първите пет месеца дефицит се понижи с 2/3 на годишна база до 1% от БВП. Нетните ПЧИ също бяха значително над нивото си за същия период на предходната година, като възлязоха на 407.9 млн. евро (1% от БВП) за периода януари-май.
- Кредитите за частния сектор регистрираха най-високия си темп на растеж от края на 2009 г. Те отчетоха нарастване от 3.6% на годишна база към края на май, след като растежът на фирмените кредити достигна 6.1% на годишна база. Общият размер на привлечените депозити през месеца бе 3.8 млрд. лв., като отчете повишение от 23.8% спрямо април.
- Рекордно понижение на доходността беше регистрирано при третото преотваряне на приоритетната емисия с оригинален матуритет от 10.5 години, като търсенето превиши предлагането близо пет пъти. ▼

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Оборотът в промишлеността ускори растежа си на годишна база до 8.9% през май, а за това до голяма степен допринесе годишният ръст от 17% на промишлените продажби за външния пазар. Секторите производство на хранителни продукти и производство на метални изделия, без машини и оборудване отбелязаха най-голям принос за благоприятното развитие на оборота за външния пазар. В същото време, производството на основни метали, което заема най-голям дял при промишлените продажби за износ имаше отрицателен принос за отчетения растеж. Оборотът на вътрешния пазар от своя страна нарасна с 3.5% на годишна база.

Оборот в промишлеността

(% , на годишна база)

Източник: НСИ

Промишленото производство прекъсна негативната си тенденция на развитие от последните пет месеца и през

май нарасна с 1.5% на годишна база. Според предназначението на продукцията, инвестиционните стоки и недълготрайните потребителски продукти имаха най-голям принос за отчетеното положителното развитие при индустрията.

При **търговията на дребно** не бе наблюдавана съществена промяна в сравнение с предишните месеци и бе отчетен спад от 1.2% на годишна база. Въпреки продължаващия растеж в секторите търговия на дребно с фармацевтични и медицински стоки, хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия и търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника, търговията с текстил, облекло, обувки и кожени изделия отново имаше най-голям принос за спада на основния индекс.

Индексът на строителната продукция ускори своя растеж до 4.5% спрямо година по-рано. Основен принос за това имаше гражданското строителство, което нарасна с 14.2%, а спадът при сградното строителство се забави до 2.4% от 3.8% месец по-рано.

Общият бизнес климат нарасна с 1.1 пункта през юли, с което почти напълно компенсират спада от 1.2 пункта през юни. Подобриенето на индикатора бе в резултат на положителните очаквания в почти всички сектори на икономиката. Оценката за настоящата строителна дейност се повиши с 10.3 пункта спрямо месец по-рано. По-песимистични настроения имаше само в сферата на услугите, където се очаква по-слабо търсене, докато участниците в анкетата от промишлеността и търговията на дребно имат по-скоро положителни очаквания за бъдещите поръчки и продажби.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

Източник: НСИ

Регистрираната безработица продължи да намалява до 10.8% през юни, като бе с 0.2 пр.п. по-ниска спрямо май. Така броят на безработните лица възлезе на 354.8 хил. души, понижавайки се с 1.5% на месечна база. Текущото развитие свидетелства за увеличение на входящия и намаления на изходящия поток, но последният остана с 14% по-висок и допринесе за намалението на безработните лица. Броят на постъпилите на работа лица през юни се понижи с 11.4% до 21.6 хил. души. Търсенето на първичния пазар през юни обичайно е по-ниско, което доведе до намаление в броя на устроените на работа лица до 11.5 хил. спрямо 13.3 хил. през май. Все пак техният брой остава висок, а най-голям принос имаха дейностите туризъм, търговия, селско стопанство, строителство и част от секторите в преработващата промишленост. Започналите работа в рамките на провежданите активни програми и мерки също отчетоха намаление от 9.3% на месечна база, достигайки 5.9 хил. души.

Входящ, изходящ поток и общо регистрирани безработни

(хил. души)

Източник: АЗ

Потребителските цени отчетоха най-големият си месечен спад за последните шест години, като се понижиха средно с 0.5% през юни спрямо предходния месец. Така годишната инфлация според ХИПЦ се забави до 1.6%, а натрупаната инфлация от началото на годината се сви до едва 0.7%. Характерното за сезона понижение от 5% в цените на непреработени храни спрямо май имаше най-голям принос (0.42 пр.п.) за месечния спад на общата инфлация. В съответствие с низходящата динамика при международните цени на суровия петрол, горивата на вътрешния пазар също поевтиняха през месеца, средно с 3%, и допринесоха с още 0.25 пр.п. за понижението на общия индекс. Базисната инфлация отчете незначително увеличение поради обичайното поскъпване на пакетните почивки и услугите по настаняване в началото на летния сезон, съответно с 3.3 и 7.3% спрямо месец по-рано, а общият им принос се оценява на 0.16 пр.п. Междувременно, цените на

потребителски стоки за дълготрайна употреба запазиха тенденцията си на спад под влияние на все още слабото вътрешно търсене.

Изменение (%) и приноси (пр.п.) по компоненти на ХИПЦ към м. юни

Компоненти на ХИПЦ	Месечно изменение		Годишно изменение	
	% промяна	принос	% промяна	принос
	%	пр.п.	%	пр.п.
Общ ХИПЦ	-0.5		1.6	
Инфлация без админ. цени	-0.6	-0.51	0.9	0.75
Храни	-1.8	-0.41	1.5	0.31
Алкохол и тютюневи изд.	0.2	0.01	0.2	0.01
Енергийни стоки	-2.8	-0.25	3.9	0.34
Базисна инфлация*	0.3	0.15	0.2	0.09
- неенергийни нехр. стоки	-0.3	-0.06	-1.4	-0.28
- пазарни услуги	0.8	0.21	1.5	0.38
Административни цени	0.0	0.00	5.9	0.86

* от общия ХИПЦ са изключени енергийни стоки, храни, алкохол и цигари.

Разгледан по основни компоненти на ХИПЦ, почти половината от годишния темп на изменение на общия индекс (0.86 пр.п.) се формира от повишенията в административно регулираните цени в сравнение със същия месец на 2011 г. Приносът на енергийните стоки продължи да се свива до 0.34 пр.п., като резултат от отчетеното намаление в цените на горивата. Поскъпването при хранителните продукти също се забави на годишна база, поради характерни за сезона колебания в цената динамика на непреработените храни, докато базисната

инфлация (услуги и неенергийни нехранителни стоки) и през този месец остана на сравнително ниско равнище.

Приноси по компоненти на ХИПЦ

(пр.п., на годишна база)

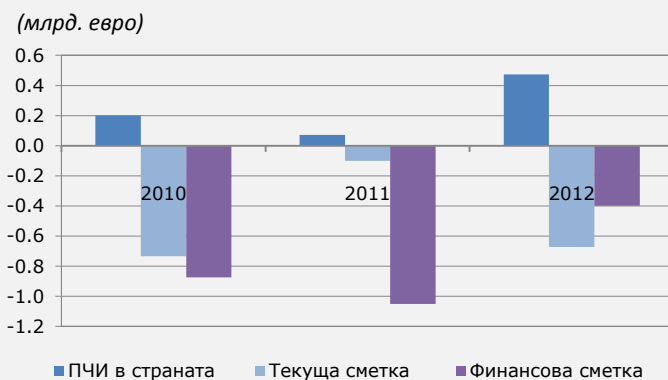
* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

През май дефицитът по **текущата сметка** възлезе на 64.2 млн. евро., като натрупаното от началото на годината салдо по сметката бе отрицателно в размер на 671.6 млн. евро или 1.7% от БВП. Търговският баланс отново бе определящ за нейната динамиката, след като през май дефицитът при търговията със стоки достигна 417.5 млн. евро, покачвайки се със 77.9% спрямо същия месец на 2011 г. Растежът на износа достигна 10.7% на годишна база, отбелязвайки постоянно ускорение от началото на годината. Въпреки това разликата между вноса и износа се увеличи, като темпът на изменение на вноса нарасна до 19%.

Балансът по статията услугите отново отчете подобрене с 24.9% през май спрямо година по-рано. Благоприятното развитие се дължеше на по-доброто представяне при транспортни и други услуги. Въпреки началото на летния туристически сезон, приходите от туризъм останаха с 4% по-ниски в сравнение със същия период на миналата година. Салдото на текущите трансфери беше малко под нивото за същия месец на 2011 г., но нетните трансфери за петте месеца на годината нараснаха с 29.8% на годишна база. Балансът по статия доход бе минимално положителен за последния месец, с което дефицитът натрупан от началото на 2012 г. се сви до 271.3 млн. евро при отрицателно салдо в размер на 506.4 млн. евро за периода януари-май 2011 г.

ПЧИ, текуща и финансова сметка (януари–април)

Източник: БНБ

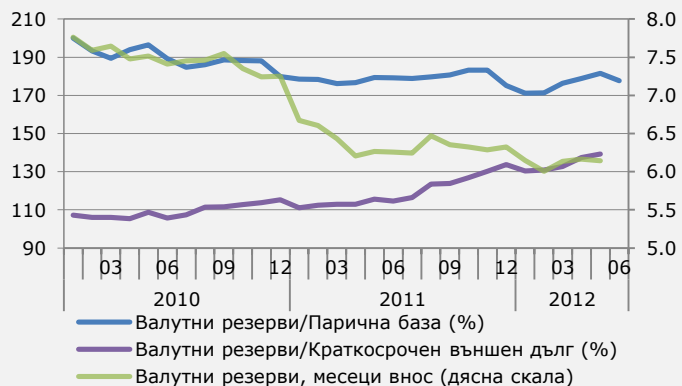
Салдото по **финансовата сметка** бе положително в размер на 54.2 млн. евро, като натрупаният от началото на годината дефицит намалю с две-трети в сравнение с предходната година и възлезе на 397.4 млн. евро (1% от БВП). Движението по

статията други инвестиции остана непостоянно, с редуващи се месеци на положителни и отрицателни нетни потоци. През май статистиката отчете нетен приток на средства в размер на 72.5 млн. евро. Натрупаните преки инвестиции в страната за първите пет месеца останаха значително над миналогодишното си ниво от 15.5 млн. евро, като нетните ПЧИ възлязоха на 407.9 млн. евро за периода януари-май или 1% от БВП.

През май **общият платежен баланс** бе положителен в размер на 112.1 млн. евро в сравнение с излишък от 219.6 млн. евро през същия месец на предходната година.

В края на април **брутният външен дълг** (БВД) възлезе на 35.5 млрд. евро, като се понижи с 1.9% на годишна и с 0.7% на месечна база. Външната задлъжнялост бе равна на 88.4% от БВП. Запазва се тенденцията от последните години динамиката на външната задлъжнялост да бъде определяна основно от процесите в банковия сектор. Банките намалиха задълженията си към нерезиденти с 10.2% на годишна база. Процесът на изплащане на заеми в банковия сектор се отрази в намаление от 13.6% на краткосрочните задължения на банките спрямо година по-рано. В края на април банковият дълг бе 15.8% от общия БВД на страната (при 17.3% към април 2011 г.). И в останалите институционални сектори, с изключение на дълговете формирани при вътрешнофирмено кредитиране, се наблюдаваше ограничаване на задлъжнялостта към нерезиденти. Външният дълг на фирмите намалю с 3.6% на годишна база. Размерът на дълговете формирани при вътрешнофирменото кредитиране бе 15.15 млрд. евро, при 14.7 млрд. евро година по-рано. Времевата структура на дълга запази благоприятно съотношение на дългосрочен и краткосрочен дълг към общия БВД от съответно 72.5 и 27.5%.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

Международните валутни резерви нараснаха с 12.4% на годишна база в края на юни при растеж от 10.6% в края на май и достигнаха 13.9 млрд. евро. Основен принос за годишното им увеличение имаха банковите резерви и банкнотите и монетите в обръщение, чиито годишни темпове на растеж достигнаха съответно 18.6 и 9.4%. Валутните резерви се повишиха с 2.3% само през юни отново под влияние на банковите резерви и банкнотите в обръщение. В края на месеца покритието на паричната база достигна 177.7%. Към края на май БНБ разполагаше с международни резерви, достатъчни да покрият 6.1 месеца внос годишно, а отношението на резервите към краткосрочния външен дълг достигна 139.2%.

Годишният растеж на **паричното предлагане** остана сравнително висок в края на май, като леко се забави до 10.9% от 11.6% месец по-рано. Последното се дължеше на по-слабия принос от страна на овърнайт депозитите и тези с договорен

матуритет, чиито темпове на нарастване се забавиха до 22% и 6.2%. На месечна база широките пари се увеличиха с 0.2%, водени от нарастване с 2.2% на депозитите, договорени за ползване след предизвестие, както и от повишение с 0.5% на депозитите с договорен матуритет. В същото време, бързо-ликвидният паричен агрегат М1 се понижи с 0.8% след като парите извън ПФИ и овърнайт депозитите намаляха. Общата сума на депозитите нарасна в края на май с 11.2% на годишна база (11.9% в края на предходния месец) и с 0.2% само през май.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

Източник: БНБ, МФ

Кредитът за частния сектор постигна най-високия се годишен темп на растеж от края на 2009 г. Ръстът му в края на май достигна 3.6% благодарение на кредитите за нефинансови предприятия, които се повишиха с 6.1% спрямо същия месец на предходната година. Кредитите за домакинства продължиха да намаляват на годишна база – този път с 0.8%.

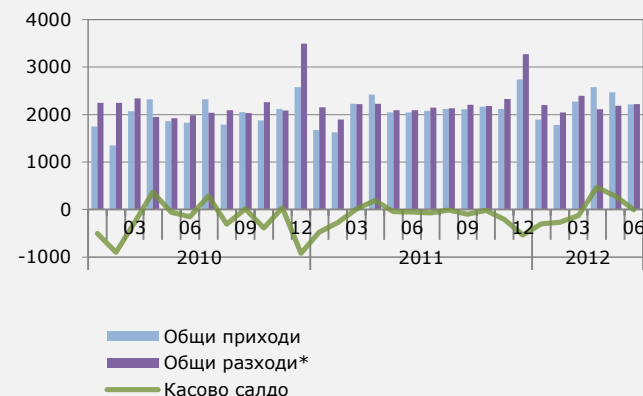
Потребителските кредити се понижиха с 1.2%, докато жилищните кредити забавиха още положителния си растеж до 0.4%. Делът на лошите и реструктурирани кредити в кредитите за нефинансови предприятия и домакинства се повиши минимално с 0.2 пр.п. до 18.8%, но нарастването им на годишна база продължи да се забавя и в края на май достигна 25.1% при 25.9% месец по-рано.

Среднопретеглените **лихвени проценти по кредити** се понижиха като цяло през май. Средният процент по фирмените кредити остана почти непроменен, повишавайки се минимално с 2 б.т., докато обемът на новоотпуснати кредити бе с 29.9% по-висок спрямо април. Цената на потребителските и жилищните кредити се понижи съответно с 15 и 21 б.т. и това бе съпроводено от увеличение на месечните обеми на тези типове кредити с 19.4 и 14.4%. Среднопретеглените **лихвени проценти по депозити** в лева и евро се понижиха съответно с 8 и 23 б.т., а средният процент по деноминираните в долари депозити се повиши с 43 б.т. Обемът на новопривлечените депозити през май достигна 3.8 млрд. лв., което бе с 23.8% повече в сравнение с равнището му през април.

За втори пореден месец **салдото по КФП** бе положително в размер на 0.1% от БВП (62.4 млн. лв.) към края на юни. За сравнение, през същия период на 2011 г. бе отчетен дефицит в размер на 649.7 млн. (0.9% от БВП). Подобренieto на бюджетната позиция през първото полугодие в сравнение със същия период на 2011 г се дължеше на изпреварващото нарастване на приходите средно с 10% спрямо ръста на разходите от 3.2%.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лева)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Общите приходи и помощи, постъпили през първите шест месеца на година, бяха с 9.8% (1 183.3 млн. лв.) по-високи в сравнение с нивото им през съответния период на 2011 г. Това се дължеше на увеличението на данъчните приходи със 7.4%, като най-голям принос имаше ръстът на постъпленията от косвени данъци с 13.6% на годишна база. Запази се тенденцията на ускорено нарастване на приходите от ДДС в номинално изражение, като през юни те бяха със 17.4% по-високи спрямо година по-рано. Приходите от акцизи и мита също нараснаха, съответно със 7.2 и 5.2%. Постъпленията от преки данъци се повишиха с 4.3%, докато при социалните и здравноосигурителните вноски бе регистриран спад на годишна база в размер на 0.1%. Значително по-високи бяха и постъпилите през първото полугодие неданъчни приходи и помощи, съответно с 10.4 и 66.7% спрямо януари–юни 2011 г.

Разходите по консолидирания бюджет, вкл. вноската в общия бюджет на ЕС, бяха с 3.7% (471.2 млн. лв.) по-високи в края на юни в сравнение със същия период на предходната година. Това се дължеше на нарастването на годишна база при капиталовите разходи (29.1%), на социалните разходи и стипендиите (4.3%), както и на плащанията за заплати и възнаграждения на персонала (1.5%) и за лихви (8%). Намаление бе отчетено при разходните пера субсидии и текуща издръжка, съответно с 24.4 и 1.6% на годишна база.

Фискалният резерв към края на месец юни възлезе на 5.1 млрд лв.

Държавният дълг, включително държавногарантираният дълг, бе 16.5% от БВП в края на юни. Вътрешният държавен дълг бе в размер на 6.2% от БВП, външният – 8.8%, а държавногарантираният – 1.4% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	II'11	III'11	IV'11	I'12	01'12	02'12	03'12	04'12	05'12	06'12
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ¹															
БВП ¹	%, на год. база	6.2	-5.5	0.4	1.7	2.1	1.4	0.9	0.5						
Потребление	%, на год. база	2.6	-7.3	0.5	-0.3	-0.3	1.5	-1.8	1.5						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	21.9	-17.6	-18.3	-9.7	-7.0	-7.4	-10.5	-5.4						
Износ	%, на год. база	3.0	-11.2	14.7	12.8	13.5	5.3	11.9	-0.1						
Внос	%, на год. база	4.2	-21.0	2.4	8.5	8.7	8.9	5.2	0.0						
Селско стопанство	%, на год. база	32.4	-9.5	-6.2	-1.1	-2.7	0.0	4.9	12.7						
Индустрия	%, на год. база	6.0	-5.7	-6.3	6.6	4.7	6.9	2.9	1.2						
Услуги	%, на год. база	4.1	-1.3	4.4	-0.1	2.1	-2.5	1.4	-0.1						
Корективи	%, на год. база	5.7	-16.5	-0.5	0.8	-5.8	2.3	0.9	8.1						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	0.7	-18.3	2.0	5.8	7.1	3.9	1.3	-2.6	-1.1	-3.6	-2.9	-2.6	1.5	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	13.7	-20.2	14.1	17.2	19.1	14.2	6.8	2.0	3.5	4.9	-1.7	2.3	8.9	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	8.9	-7.7	-8.4	-1.9	0.2	-3.0	-4.3	-3.1	-2.4	-5.6	-1.4	-1.4	-1.2	
Строителна продукция	%, на год. база	12.2	-14.3	-14.5	-12.9	-16.2	-11.3	-9.2	-1.7	2.2	-9.4	1.7	1.6	4.5	
Общ бизнес климат	баланс	38.0	10.2	9.6	14.2	14.1	15.2	13.5	11.5	12.3	9.9	12.2	15.4	18.2	17.0
Промисленост	баланс	39.9	12.3	13.4	22.4	22.8	24.1	21.0	21.3	21.4	21.3	21.4	23.2	23.6	21.6
Търговия на дребно	баланс	41.3	13.5	10.1	17.3	10.7	20.2	25.5	10.5	11.0	9.1	11.5	13.8	24.1	16.4
Строителство	баланс	40.3	8.5	5.1	2.8	4.4	3.9	-1.9	-4.1	-2.4	-4.7	-5.2	3.5	4.5	4.6
Услуги	баланс	28.7	5.1	5.6	5.9	10.1	3.8	1.8	8.2	10.2	2.6	11.8	13.3	15.1	20.8
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.8	53.0	52.0	51.3	51.0	51.9	51.5	51.8						
Коефициент на заетост (15+)	%	50.8	49.4	46.7	45.6	45.3	46.6	45.7	45.1						
Заетост (НРС)	%, на год. база	3.3	-3.2	-6.2	-3.4	-4.5	-2.8	-2.3	-1.8						
Безработица (НРС)	%	5.6	6.8	10.2	11.2	11.2	10.2	11.4	12.9						
Безработица (АЗ)	%	6.3	7.6	9.5	10.1	10.1	9.5	10.0	11.4	11.1	11.5	11.5	11.4	11.0	10.8

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	II'11	III'11	IV'11	I'12	01'12	02'12	03'12	04'12	05'12	06'12
Номинална работна заплата	%, на год. база	26.5	11.8	6.4	9.1	9.3	8.6	8.7	8.9	8.6	8.4	9.4			
Реална работна заплата ²	%, на год. база	13.0	9.1	3.3	5.6	5.7	5.3	5.9	6.9	6.5	6.3	7.6			
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	3.5	-3.0	5.3	6.2	7.5	7.3	2.6	2.6						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	3.7	8.1	2.7	-3.7	-7.5	-2.7	8.1	4.6						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	12.3	2.8	2.4	4.2	4.8	3.9	3.1	2.0	2.3	2.0	1.7	1.7	1.7	1.6
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	12.0	2.5	3.0	3.4	3.4	3.1	2.5	1.9	1.9	2.0	1.7	2.0	1.8	1.6
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	13.3	-4.3	7.2	8.6	10.3	7.2	5.5	4.8	5.3	4.6	4.6	5.0	4.3	3.3
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	27313	25041	23933	25378	12042	18354	25378	5956	1900	3681	5956	8537	11010	13224
Общо разходи	млн. лв.	25323	25667	26755	26866	12692	19181	26866	6647	2198	4246	6643	8754	10943	13162
Вноска в бюджета на ЕС	млн. лв.	720	746	670	779	367	528	779	307	62	242	307	372	431	467
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	1990	-626	-2823	-1488	-651	-827	-1488	-691	-298	-565	-687	-217	67	62
	% от БВП	2.9	-0.9	-4.0	-2.0	-0.9	-1.1	-2.0	-0.9	-0.4	-0.7	-0.9	-0.3	0.1	0.1
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10710	10641	11778	12826	11578	11946	12826	13053	12715	12819	13052	13117	13011	12942
	% от БВП	15.5	15.6	16.7	17.0	15.4	15.9	17.0	16.6	16.2	16.3	16.6	16.7	16.6	16.5
Фискален резерв	млн. лв.	8382	7673	6012	4999	5154	5071	4999	4531	4028	3802	4531	4921	5047	5062
	%, на год. база	12.5	-8.5	-21.6	-16.9	-14.5	-24.4	-16.9	-3.6	-25.6	-25.0	-3.6	5.1	1.2	-1.8
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12713	12919	12977	13349	12340	13051	13349	13192	12981	12789	13192	13388	13548	13866
Покритие на паричната база	%	175.3	195.2	179.8	175.1	179.2	180.7	175.1	176.0	171.2	171.4	176.3	178.8	181.6	177.7
Покритие на вноса	месеци	5.4	8.0	7.3	6.3	6.3	6.4	6.3	6.1	6.1	6.0	6.1	6.2	6.1	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	96.5	100.2	115.3	133.8	114.6	123.9	133.8	132.7	130.4	131.1	132.7	137.1	139.2	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-4.1	-8.8	0.8	14.4	3.7	5.5	14.4	17.2	18.9	18.0	17.2	18.0	17.2	
Паричен агрегат М3	%, на год. база	8.8	4.2	6.2	12.2	8.0	10.3	12.2	10.7	12.7	11.7	10.7	11.6	10.9	
Депозити	%, на год. база	8.8	7.6	6.6	13.2	8.8	11.3	13.2	11.0	13.4	12.1	11.0	11.9	11.2	
Кредит към частния сектор	%, на год. база	32.9	3.8	1.1	3.3	2.1	2.2	3.3	3.1	2.5	2.4	3.1	3.1	3.6	

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2008	2009	2010	2011	II'11	III'11	IV'11	I'12	01'12	02'12	03'12	04'12	05'12	06'12
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	33.1	2.3	2.4	5.7	4.1	4.1	5.7	5.7	4.7	4.8	5.7	5.3	6.1	
Кредит за домакинствата	%, на год. база	31.4	5.8	-0.8	-0.4	-0.6	-0.2	-0.4	-1.0	-0.8	-1.0	-1.0	-0.8	-0.8	
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.9	10.5	8.5	7.4	7.3	7.3	7.7	8.3	8.1	8.8	8.0	7.8	7.2	
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.6	7.0	5.4	4.8	4.9	4.7	4.8	4.6	4.8	4.6	4.4	4.2	4.1	
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.39	1.36	1.47	1.51	1.35	1.45	1.51	1.46	1.48	1.45	1.46	1.48	1.58	1.55
	ср. пер.	1.34	1.41	1.48	1.41	1.36	1.38	1.45	1.49	1.52	1.48	1.48	1.49	1.53	1.56
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	104.9	108.3	102.8	91.9	94.6	94.0	91.9	89.0	88.8	88.4	89.0	88.4		
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	35.4	32.1	30.4	28.2	29.6	29.1	28.2	27.8	27.9	27.5	27.8	27.5		
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	36.4	38.5	40.3	41.8	40.3	40.8	41.8	42.8	42.5	42.9	42.8	42.7		
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-8182	-3116	-376	361	9	1155	-715	-439	-179	-329	69	-169	-64	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-23.1	-8.9	-1.0	0.9	1.0	0.6	0.9	0.0	0.6	-0.4	0.0	-0.1	-0.5	
Търговски баланс	млн. евро	-8598	-4174	-2764	-1975	-697	-220	-856	-819	-208	-273	-338	-417	-418	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-24.3	-11.9	-7.7	-5.1	-5.7	-5.6	-5.1	-6.8	-5.4	-6.0	-6.5	-6.9	-7.4	
Износ, f.o.b.	млн. евро	15204	11699	15561	20227	4866	5416	5162	4633	1435	1478	1721	1655	1837	
	%, на год. база	12.5	-23.1	33.0	30.0	28.1	22.6	19.7	-3.1	-10.0	-1.6	1.9	2.8	10.7	
Внос, f.o.b.	млн. евро	23802	15873	18325	22201	-5563	-5635	-6018	-5453	-1643	-1751	-2059	-2072	-2255	
	%, на год. база	-214.7	-33.3	15.4	21.2	18.9	22.0	12.4	9.4	1.9	13.8	12.3	12.4	19.0	
Капиталова сметка	млн. евро	277	477	291	494	47	126	306	21	3	11	6	0	33	
Финансова сметка	млн. евро	11463	1163	-699	-1194	-351	-707	588	-281	-259	-132	111	-171	54	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	6206	2505	1035	1205	85	302	904	452	264	120	68	-64	20	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-731	-619	-661	-357	-9	-234	67	-375	29	-35	-370	191	-35	
Други нетни инвестиции	млн. евро	6032	-704	-1048	-1976	-420	-747	-364	-352	-552	-218	417	-295	72	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	-674	650	384	-159	-92	-470	-261	176	490	196	-510	-182	-112	

(¹) По цени от 2005 г, сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни; (²) Дефлирани с ХИПЦ; (³) (-) повишение, (+) понижение в резервите на БНБ.

— АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Рекордно ниска доходност в десетгодишния сегмент на ДЦК за последните пет години

Изключително позитивната оценка, дадена на България от страна на международната инвестиционна общност при емитирането на 5-годишните еврооблигации в началото на юли, беше потвърдена от ключовите за вътрешния пазар на ДЦК местни инвеститори и на аукциона, проведен на 16 юли 2012 г. При третото преотваряне на приоритетната емисия с оригинален матуритет от 10.5 години, беше регистрирано рекордно понижение на доходността, като търсенето превиши предлагането близо пет пъти. Проведеният първи аукцион за пласмент на ДЦК на вътрешния пазар, след успешното завръщане на България на международните капиталови пазари, беляза успех в двата ключовите индикатора, измерващи доверието на инвеститорите - постигната доходност на аукциона и заявен инвеститорски интерес.

Среднопретеглената годишна доходност за одобреното количество от 40 млн. лв. бе 4.73%. Това е най-ниската доходност отбелязвана в десетгодишния сегмент на бенчмарковата дългова крива от 2007 г. Доходността бе значително под средната одобрена доходност от 5.35% на аукциона за същата емисия през месец януари и съответно 4.95% през месец март на настоящата година. Положителен индикатор е и фактът, че постигната доходност на аукциона бележи забележително намаление спрямо стойността на дългосрочния лихвен процент на България за юни – 5.07%. Доходността е по-ниска и от индикативните котировки за емисията на вторичен пазар.

На аукциона беше регистриран и рекорден инвеститорски интерес от изключително широк кръг инвеститори - банки, пенсионни фондове, застрахователни и животозастрахователни дружества, доверителни и гаранционни фондове, инвестиционни посредници и др. Заявеният обем поръчки достигна 196.35 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие от 4.91. Това е най-високият коефициент на покритие при облигациите в 10-годишния матуритетен сегмент от ноември 2010 г. Най-голям обем ДЦК от емисията придобиха банките – около 50%, следвани от пенсионните фондове – 38%, доверителни и гаранционни фондове – 11% и застрахователни дружества – 1%. След този успешен аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 145 млн. лв.

Облигацията е референтна по отношение дългосрочния лихвен процент за оценка степента на конвергенция на България. Съгласно данните на ЕЦБ за хармонизирания дългосрочен лихвен процент за юни, индикаторът за България е по-нисък от този на десет държави-членки на ЕС, от които седем членуват в Еврозоната. България се движи в едни граници с Латвия и Литва. Постиганата доходност на първичен пазар бе по-ниска от тази на последните проведени аукциони за облигациите със сходен матуритет на редица държавни в ЕС и региона – Унгария (7.82%), Испания (6.43%), Италия (5.82%), Литва (5.52%), Латвия (4.75%), Турция (9.7%) и други.

МФ преотвори емисия 10-годишни ДЦК при рекордно ниска среднопретеглена доходност от 3.49%. На провеля се на 23 юли аукцион, одобреното количество бе 35 млн. лв., като коефициентът на покритие достигна 4.91 за втори пореден аукцион.

МФ преотвори 10-годишна емисия ДЦК при рекордно ниска доходност от 3.49%

Облигацията бе емитирана на 16 януари 2008 г., с падеж през 2018 г., а остатъчният ѝ матуритет е около пет години и половина. Така само в рамките на седем дни България отново потвърди статута си на един от най-стабилните емитенти в Европейския съюз.

При първото преотваряне на емисията през април 2012 г., среднопретеглената годишна доходност беше 4.12%, а на последния аукцион за тази емисия в края на 2008 г. бе постигната среднопретеглена годишна доходност в размер на 7.36%. Изключително позитивен сигнал е фактът, че въпреки по-дългия матуритет на емисията, доходността по нея се изравни с тази по петгодишните облигации. За сравнение доходността на първичен пазар по българската емисия е по-ниска от тази регистрирана на последните проведени аукциони за облигации на други държави, чийто матуритет е по-кратък, с падеж 2017 г. – Испания (6.46%), Италия (5.84), Унгария (7.73%), Полша (4.79%). Съответно коефициентът на покритие, индикиращ инвеститорския интерес е по-висок от този на всички изброени страни. Постиганата доходност по емисията е по-ниска от доходността по емисии в евро със сходен остатъчен матуритет, емитирани на международните капиталови пазари на редица държави членки на ЕС – Унгария (7.25%), Испания (7.07%), Хърватия (5.71%), Румъния (5.43%), Словения (5.21%), Литва (3.80%) и съпоставима с тази на Латвия.

Инвеститорското търсене надвиши предложеното за продажба количество както в състезателния, така и в несъстезателния сегмент. При предложени 35 млн. лв. участниците заявиха поръчки за 172 млн. лв. (116.5 млн. лв. – състезателни поръчки и 55.5 млн. лв. несъстезателни). На проведения аукцион всички основни инвеститори в български вътрешен държавен дълг отбелязаха активно участие. С най-голям дял

придобити ДЦК на аукциона бяха пенсионните фондове – 49%, следвани от банките – 21%, доверителни и гаранционни фондове и инвестиционни посредници – 28% и застрахователни дружества – 2%. След този аукцион общият обем на емисията в обращение е 245.7 млн. лева.

Провеждането на аукциона съвпадна с публикуването от Евростат данни за съотношението на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ към БВП за първо тримесечие на 2012 г. По този показател България продължава да заема второ място след Естония с най-ниско ниво на дълг в ЕС.

Резултати от последните проведени аукциони на ДЦК

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Номиналният размер на държавния дълг в края на месец юни възлезе на 6 036.9 млн. евро, в това число вътрешен дълг – 2 482.9 млн. евро и външен дълг – 3 554.0 млн. евро. Дългът се понижи с приблизително 29.6 млн. евро в номинално изражение

в сравнение с нивото му в края на предходния месец. Това бе основно в резултат на намаляване размера на външния дълг, а така също и от регистрираната валутнокурсва разлика през месеца. В края на юни съотношението държавен дълг към БВП бе 15%.

Табл.: Размер на държавния дълг, млн. евро

Структура	31.12. 2010	31.12. 2011	31.03. 2012	31.04. 2012	31.05. 2012	30.06. 2012
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 618.6	2616.06	2 473.5	2 482.9
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	3 492.7	3 520.7	3 593.1	3 554.0
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 111.4	6 136.7	6 066.5	6 036.9
Общо държавен дълг/БВП	4.9	15.3	15.2	15.3	15.3	15.1

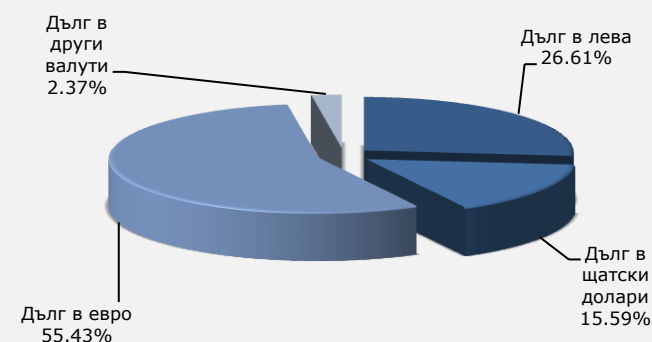
Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

През юни валутната структура на дълга регистрира промяна в посока нарастване на дълга деноминиран в лева до 26.6%. Регистриран бе и спад в дела на дълга в щатски долари и други валути, който достигна съответно 15.6 и 2.4%. Дългът в евро

остана непроменен спрямо предходния месец в размер на 55.4%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 30 юни 2012 г.)

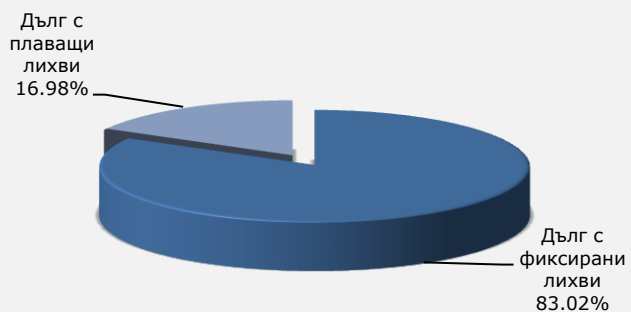
Източник: МФ

Към края на месец юни делът на дълга с фиксирани лихви регистрира увеличение спрямо май и достигна 83.0%, а дълга с плаващи лихви отбеляза намаление до 17.0%.

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на средствата, необходимите за неговото обслужване

Лихвена структура на държавния дълг

(към 30 юни 2012 г.)

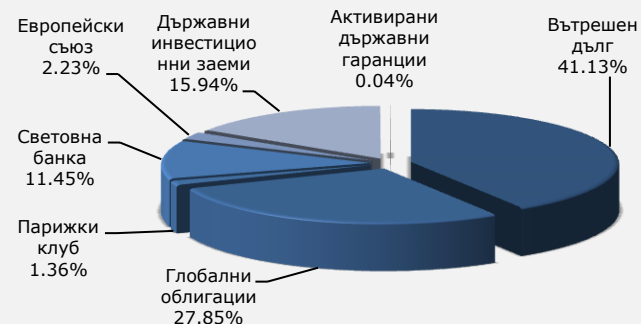
Източник: МФ

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

В структурата на дълга по видове инструменти и кредитори, най-висок относителен дял заемаха задълженията, свързани с вътрешния дълг – 41.1%, следвани от глобалните облигации – 27.9%, държавните инвестиционни заеми – 15.9%, задълженията към Световната банка – 11.5%, Европейския съюз – 2.2%, Парижкия клуб – 1.4% и активираните държавни гаранции – 0.04%.

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 30 юни 2012 г.)

Източник: МФ

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на министерство на финансите:
<http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&year=0&dq=&pkaz=0>

За допълнителни въпроси или коментари, моля свържете се г-жа Милена Бойкова, директор на дирекция "Държавен дълг и финансови пазари", Министерство на финансите
 email: M.Boikova@minfin.bg,
 тел. +359 2 9859 2450